

Rat za mir - 21 godina kasnije

Centar za građansko obrazovanje (CGO) i Akcija za ljudska prava (HRA) iz Podgorice i Documenta iz Zagreba podsjećaju da je na današnji dan, 6. decembra 1991. godine izvršen jedan od najjačih napada na Dubrovnik od strane pripadnika JNA sa teritorije Crne Gore, kada je tokom granatiranja stradalo 19 osoba, a oko 60 ljudi je lakše ili teže ranjeno. Civilni objekti u blizini Straduna najteže su pogođeni, a izgorio je i Inter-univerzitetski centar (IUC) sa bibliotekom od 20.000 naslova.

Među stradalima tog dana je i dvadesetogodišnji Pavo Urban, koji je život izgubio fotografišući na glavnoj dubrovačkoj ulici, Stradunu. On je svoj grad branio kako je najbolje umio, fotografijom. O načinu njegovog stradanja svjedoči posljednjih 12 fotografija koje se čuvaju u Umjetničkoj galeriji u Dubrovniku, kao i presude Haškog tribunala penzionisanom generalu JNA Pavlu Strugaru i bivšem admiralu JNA Miodragu Jokiću, koji su osuđeni za napade na civile i protivpravne napade na civilne objekte zbog granatiranja gradskog jezgra. Strugar je, pored ostalog, osuđen i zato što ništa nije uradio da zaustavi napad 6. decembra 1991. kad je to mogao i trebalo da uradi, niti je kasnije obezbijedio da izvršioци budu kažnjeni.

CGO, HRA i Documenta su prošle godine povodom obilježavanja dvadesetogodišnjice ovog napada organizovali konferenciju *Rat za mir- 20 godina kasnije*, sa ciljem otvaranja diskusije posvećene različitim aspektima rata, poslijeratnoj obnovi i izgradnji povjerenja, potrebama i sudbini žrtava, kao i sudskom procesuiranju ratnih zločina u kontekstu približavanja pravdi i pomirenju. Tada su, po prvi put u Crnoj Gori, bile izložene i fotografije mladog Pava Urbana.

Zbog šestodecembarskog napada pred haškim tribunalom su osuđeni bivši general JNA Pavle Strugar i komandant Miodrag Jokić na sedam i po, odnosno sedam godina zatvora. Obojica su prijevremeno puštena na liječenje na slobodi. Međutim, za vrijeme napada na dubrovačku regiju, od prvog oktobra 1991. godine do kraja juna 1992. godine, izvršeni su mnogi zločini koji nijesu procesuirani, a samim tim ni poslije 21 godinu pravda za žrtve nije zadovoljena. Mi i danas imamo žrtve i zločine, a nemamo sudske postupke sa adekvatnim epilogom. Napad na Dubrovnik ostaje crna mrlja crnogorske istorije, koja neće nestati ako ne učinimo sve u našoj moći da istrajemo na identifikovanju i kažnjavanju onih koji su odgovorni za stradanje nevinih.

CGO, HRA i Documenta ističu da se ne smije zaboraviti niti jedna žrtva napada na Dubrovnik ali i ostalih zločina počinjenih devedestih godina. Države su dužne sprovesti proces suočavanja sa prošlošću do kraja na način da žrtavama i njihovim porodicama bude priznata patnja i zadovoljena pravda, jer samo tako zemlje bivše Jugoslavije mogu graditi kvalitetne dobrosusjedske odnose koji će garantovati mir i stabilnost cijelom regionu. Ponovo pozivamo Specijalnog tužioca i za ratne zločine da istraži i procesuiraju odgovorne crnogorske državljane za ratne zločine izvršene prilikom napada JNA na Dubrovnik i njegovu okolinu.

(Posljednju fotografiju Pava Urbana, "Kamena prašina", snimljenu neposredno prije njegove pogibije, možete vidjeti na: <http://pavourban.pondi.hr/index.html>)

Daliborka Uljarević, izvršna direktorka, Centar za građansko obrazovanje, Podgorica

Vesna Teršelič, voditeljica, Documenta, Zagreb

Tea Gorjanc Prelević, izvršna direktorka, Akcija za ljudska prava, Podgorica